Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2025 m. rugsėjo 4 d.[1]

Byla C-127/24

Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA)
prieš
VHC 2 Seniorenresidenz und Pflegeheim gGmbH

(*Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Intelektinė nuosavybė – Autorių teisės ir gretutinės teisės – Direktyva 2001/29/EB – 3 straipsnio 1 dalis – Teisė viešai paskelbti – Viešo paskelbimo sąvoka – Nauja visuomenė – Signalo retransliavimas vyresnio amžiaus žmonėms skirtai įstaigai priklausančiu kabeliniu tinklu“

Įvadas

1. Pagal suformuotą jurisprudenciją viešą paskelbimą, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos autorių teises, atlieka naudotojas, sąmoningai suteikdamas prieigą prie saugomų kūrinių, kurie buvo transliuojami per radiją ar televiziją, visuomenės nariams, kurie be to naudotojo įsikišimo nebūtų turėję prieigos prie šių transliacijų[2]. Tai, be kita ko, taikoma viešbučių, kavinių ir restoranų, SPA ir reabilitacijos centrų, taip pat trumpalaikei nuomai skirtų butų valdytojams[3].

2. Visoms šioms įstaigoms bendra tai, kad jose retkarčiais apsistoja visuomenės nariai, kurie daugiau ar mažiau savanoriškai jose vieši palyginti trumpą laiką, todėl tikėtina, kad šie visuomenės nariai negali apsirūpinti įranga, kuria naudodamiesi viešnagės metu galėtų įgyti prieigą prie tam tikrų transliacijų, be kita ko, televizijos programų. Vadinasi, šių visuomenės narių prieiga prie šių transliacijų priklauso nuo įstaigos valdytojo veiksmų.

3. Šioje byloje Teisingumo Teismo prašoma atsakyti į klausimą, ar ta pati logika gali būti pritaikyta įstaigai, kurioje atitinkami paslaugų gavėjai gyvena nuolat.

1 Originalo kalba: prancūzų.

2 Šiuo klausimu žr. neseniai priimtą 2024 m. birželio 20 d. Sprendimą *GEMA* (C-135/23, EU:C:2024:526, visų pirma 30, 33, 38 ir 44 punktai; toliau – Sprendimas *GEMA*).

3 Atitinkamai žr. 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *SGAE* (C-306/05, EU:C:2006:764, 46 punktas; toliau – Sprendimas *SGAE*); 2011 m. spalio 4 d. Sprendimą *Football Association Premier League ir kt.* (C-403/08 ir C-429/08, EU:C:2011:631, 196 punktas); 2014 m. vasario 27 d. Sprendimą *OSA* (C-351/12, EU:C:2014:110, 26 punktas); 2016 m. gegužės 31 d. Sprendimą *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379, 55 ir 56 punktai), taip pat Sprendimą *GEMA* (44–46 punktai).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

4. 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo [4] 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinių padarymą viešai prieinamais tokiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.“

Vokietijos teisė

5. Pagal Vokietijos teisę teisė viešai skelbti informaciją transliuojant ją per radiją ar televiziją ir vėliau retransliuojant kabeliniu tinklu reglamentuojama 1965 m. rugsėjo 9 d. *Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz* (Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas) [5] 15 straipsnio 2 ir 3 dalimis, siejamomis su šio įstatymo 20 ir 20b straipsniais.

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai

6. *Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV* (GEMA) yra kolektyvinio autorių teisių administravimo muzikos srityje organizacija.

7. *VHC 2 Seniorenresidenz und Pflegeheim gGmbH* (toliau – *VHC 2 Seniorenresidenz*) yra senelių globos namų (juose nuolat gyvena 89 seneliai, kuriems reikalinga priežiūra) valdytoja; šiuose globos namuose yra 88 vienviečiai ir trys dviviečiai kambariai, taip pat įrengta įvairių bendrų zonų, kaip antai valgomieji ir poilsio patalpos. *VHC 2 Seniorenresidenz* nuosavu palydoviniu imtuvu priima radijo ir televizijos transliacijas ir savo kabeliniu tinklu jas vienu metu, visos apimties ir tikslias perduoda į gyventojų bei slaugos kambariuose įrengtas jungtis.

8. Manydama, kad transliuojamų programų retransliavimui reikalinga licencija, GEMA pareiškė ieškinį *VHC 2 Seniorenresidenz Landgericht* (Apygardos teismas, Vokietija); juo paprašė nutraukti jos repertuare esančių muzikos kūrinių transliavimą, ir šis teismas ieškinį patenkino.

9. *Oberlandesgericht Zweibrücken* (Cveibriukeno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija), spręsdamas dėl *VHC 2 Seniorenresidenz* pateikto apeliacinio skundo dėl šio sprendimo, atmetė GEMA ieškinį, motyvuodamas tuo, kad ginčijama retransliacija nėra viešas skelbimas. Šis teismas iš esmės nusprendė, kad nors paskelbimo neabejotinai būta, jis buvo skirtas ne visuomenės nariams, o nedideliam įstaigos gyventojų ratui, kuris, nors ir atitiko pakankamai didelio žmonių skaičiaus kriterijų, sudarė struktūriškai labai vienalytę grupę, orientuotą į nuolatinį buvimą įstaigoje, stabilią ir pasižyminčią gana nedidele kaita. Taigi, to teismo teigimu, aptariamas paskelbimas buvo skirtas tik konkretiems asmenims, priklausantiems privačiai grupei.

[4] OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230.

[5] *BGBl.* 1965 I, p. 1273.

10. Šiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriam GEMA pateikė kasacinį skundą, siekia išsiaiškinti, ar aptariamų senelių globos namų gyventojai yra visuomenės nariai, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl sąvokos „viešas paskelbimas“, ir ar tokiu atveju, kai šių namų valdytojas retransliuoja radijo ir televizijos programas šiems gyventojams, jie sudaro „naują visuomenę“. Jis taip pat kelia klausimą, ar toks retransliavimas atliekamas nauju techniniu būdu, kaip tai suprantama pagal minėtą jurisprudenciją.

11. Tokiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar komerciniais pagrindais valdomų senelių globos namų gyventojai, kurių kambariuose yra televizijos ir radijo jungtys, į kurias senelių globos namų valdytojas savo kabeliniu tinklu retransliuoja nuosavu palydoviniu imtuvu priimtas televizijos ir radijo programas, kai ši retransliacija vienalaikė, visos apimties ir tiksli, yra „neapibrėžtas potencialių adresatų skaičius“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2001/29] 3 straipsnio 1 dalyje vartojamos sąvokos „viešas skelbimas“ apibrėžtį?

2. Ar iki šiol Teisingumo Teismo taikoma apibrėžtis, pagal kurią tam, kad paskelbimas būtų laikomas „viešu skelbimu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2001/29] 3 straipsnio 1 dalį, „saugomas kūrinys turi būti paskelbtas taikant specialų techninį būdą, kuris skirtųsi nuo naudotų iki šiol, arba, jei nesiskiria, jis turi būti paskelbtas „naujai visuomenei“, t. y. visuomenei, į kurią autorių teisių turėtojas dar neatsižvelgė, kai leido pradinį viešą savo kūrinio paskelbimą“, ir toliau bendrai taikytina, o gal taikytas specialus techninis būdas tebeturi reikšmės tik tais atvejais, kai iš pradžių antžeminiu, palydoviniu arba kabeliniu ryšiu priimtas turinys toliau perduodamas į atvirąjį internetą?

3. Ar yra „nauja visuomenė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2001/29] 3 straipsnio 1 dalyje vartojamos sąvokos „viešas skelbimas“ apibrėžtį, kai komerciniais tikslais veikiantis senelių globos namų valdytojas nuosavu palydoviniu imtuvu priimtas televizijos ir radijo programas savo kabeliniu tinklu retransliuoja į globos namų gyventojų kambariuose esančias televizijos ir radijo jungtis, kai ši retransliacija yra vienalaikė, visos apimties ir tiksli? Ar šiam vertinimui turi reikšmės tai, ar gyventojai, nepriklausomai nuo kabelinės transliacijos, turi galimybę televizijos ir radijo programas savo kambariuose priimti antžeminiu ryšiu? Ar šiam vertinimui turi reikšmės ir tai, ar teisių turėtojai jau gauna atlygį už pirminės transliacijos leidimą?“

12. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gavo 2024 m. vasario 15 d. Rašytines pastabas pateikė pagrindinės bylos šalys, Prancūzijos vyriausybė ir Europos Komisija. Tie patys bylos dalyviai dalyvavo 2025 m. balandžio 2 d. teismo posėdyje.

Analizė

13. Prašymu priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad senelių globos namų valdytojas vykdo viešą skelbimą, kai nuosavu palydoviniu imtuvu priimtas televizijos ir radijo programas savo kabeliniu tinklu retransliuoja į globos namų gyventojų kambariuose esančias televizijos ir radijo jungtis, kai ši retransliacija yra vienalaikė, visos apimties ir tiksli. Šiuo tikslu teismas užduoda tris klausimus dėl trijų Teisingumo Teismo jurisprudencijoje išplėtotų sąvokos

„viešas skelbimas“ apibrėžties elementų, t. y. sąvokų „visuomenė“, „specialus techninis būdas“ ir „nauja visuomenė“ [6].

14. Savo analizėje daugiausia dėmesio skirsiu antrajam ir trečiajam klausimams – tiek, kiek atsakymas, kurį siūlau į juos pateikti, padės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui išspręsti ginčą pagrindinėje byloje. Taigi, į pirmąjį klausimą atsakysiu tik papildomai.

Dėl antrojo ir trečiojo prejudicinių klausimų

15. Antruoju ir trečiuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas senelių globos namų valdytojo elgesys yra viešas skelbimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį, kaip ją išaiškino Teisingumo Teismas, o gal kaip paskelbimas, atliekamas „specialiu techniniu būdu“, ar paskelbimas, skirtas „naujai visuomenei“.

Dėl sąvokos „specialus techninis būdas“: antrasis prejudicinis klausimas

16. Pirmiausia noriu pažymėti, kad antrasis prejudicinis klausimas, kaip jį suformulavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra tokio abstraktaus ir bendro pobūdžio, kad kyla abejonių dėl jo priimtinumo, nes Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į hipotetinius klausimus, kurie nėra būtini sprendžiant ginčą, nagrinėjamą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme [7]. Vis dėlto iš nutarties pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šiuo klausimu šis teismas iš esmės siekia nustatyti, ar tai, kad senelių globos namų valdytojas kabeline sistema į šių globos namų kambarius perduoda televizijos ir radijo transliacijas, priimtas savo palydovine antena, yra viešas skelbimas, kuriam vykdyti pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį reikalingas autorių teisių turėtojų leidimas, vien dėl to, kad ši transliacija vykdoma naudojant specialų techninį būdą, kuris skiriasi nuo pirminės transliacijos būdo, ir nereikia tikrinti, ar tenkinamas naujos visuomenės kriterijus.

17. Remiantis šiuo sprendimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonės kyla dėl to, kad Teisingumo Teismas, nors ir nustatęs „specialaus techninio būdo“ kriterijų, tam tikrais atvejais, atrodo, nuo jo nukrypo, o kitais į jį neatsižvelgė. To teismo teigimu, valdytojas, kuris kabeline sistema perduoda televizijos ir radijo signalą, priimtą palydovine antena, perduoda (transliuoja) informaciją kitu techniniu būdu (kabeliniu ryšiu), nei pradinei transliacijai naudojamas techninis būdas (palydovinis ryšys).

18. Vis dėlto man neatrodo, kad ši prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prielaida yra teisinga.

19. Tiek naujos visuomenės kriterijus, tiek specialaus techninio būdo kriterijus yra kilę iš jurisprudencijos, taigi, aiškinant Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį, jie turi būti suprantami ir taikomi pagal jurisprudenciją, kurioje šie kriterijai buvo įtvirtinti. Antrąjį kriterijų Teisingumo Teismas įvedė siekdamas atskirti dviejų tipų situacijas: kai *abiejų rūšių transliacija* atliekama „specifinėmis techninėmis sąlygomis, taikant skirtingą saugomų kūrinių transliavimo būdą, ir kiekviena jų yra skirta visuomenei“ ir kai „operatorius, žinodamas visas aplinkybes, savo

[6] Dėl šių sąvokų svarbos žr. neseniai priimtą Sprendimą *GEMA* (38 ir 43 punktai).

[7] Žr. neseniai priimtą 2025 m. birželio 19 d. Sprendimą *Laimz* (C-509/23, EU:C:2025:466, 54 ir 55 punktai).

veiksmais padarė prieinamą saugomus kūrinius apimančią transliaciją naujai visuomenei“ [8]. Pirmosios rūšies situacijos dažniausiai būna susijusios su retransliacija internetu, o Sprendime *SGAE* nagrinėta situacija, kai viešbučio valdytojas kabeliniu ryšiu perduoda antena priimtą televizijos signalą į šios įstaigos kambarius, priskiriama prie antrosios rūšies [9].

20. Pagrindinėje byloje nagrinėjama senelių globos namų valdytojo padėtis panaši į šią antrąją situaciją. Vadinasi, toks valdytojas, kuris kabeline sistema į šių globos namų kambarius perduoda savo palydovine antena priimtas programas, jų netransliuoja specialiu techniniu būdu, skirtingu nuo naudojamo šioms programoms transliuoti, o tik suteikia gyventojams prieigą prie minėtų programų.

21. Apskritai sąvoka „specialus techninis būdas“, suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencijoje [10], reiškia techninius būdus, kuriais, naudojant kitokias nei pirminės transliacijos perdavimo priemones, galima šią transliaciją pasiekti techninėmis sąlygomis, kurios iš esmės skiriasi tiek priėmimo zona, tiek signalo prieinamumu ar kokybe, tiek galiausiai jam priimti reikalinga įranga. Taigi, specialūs techniniai radijo ir televizijos programų perdavimo būdai yra tradiciniai jų transliavimo būdai – antžeminis, palydovinis, kabelinis – ir internetas.

22. Konkretesni autorių teisių aspektai, susiję su perdavimu kabeliniu ryšiu, reglamentuojami, be kita ko, Direktyva 93/83/EEB [11]. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šia direktyva reglamentuojami tik autorių teisių ir gretutinių teisių turėtojų santykiai su „kabelinio perdavimo skirstytojais“ arba „kabelinio tinklo operatoriais“; šios sąvokos reiškia tradicinių kabelinių tinklų operatorius, kurių pagrindinė veikla yra radijo ir televizijos transliacijų platinimas kabeliniu paskirstymo įrenginiu. Taigi viešbučio įstaiga negali būti laikoma „kabelinio perdavimo skirstytoja“, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą [12].

23. Tas pats, mano nuomone, pasakytina ir apie sąvoką „specialus techninis būdas“. Iš tiesų kabelinio perdavimo skirstytojui, kaip ši sąvoka suprantama pagal Direktyvą 93/83, būdinga tai, kad jis savo veikla iš esmės pakeičia technines ir ekonomines retransliuojamo signalo priėmimo sąlygas. Taigi, skirstytojas ne tik atleidžia savo klientus nuo būtinybės įsirengti nuosavą anteną, bet ir suteikia galimybę priimti programas tokiose vietose, kur antžeminis ar palydovinis signalas yra silpnas arba jo iš viso nėra, taip pat suteikia prieigą prie skirtingų transliuotojų programų, sudarydamas tam tikrą programų rinkinį. Jis taip pat gali, neviršydamas savo veiklos teisinių ir techninių apribojimų, prie savo tinklo prijungti neapibrėžtą naudotojų skaičių. Vadinasi, toks kabelinis skirstytojas savarankiškai retransliuoja originalias programas.

24. Kita vertus, tokios įstaigos, kaip viešbutis arba, kaip šiuo atveju, senelių globos namai, valdytojas, kuris savo antena priimtą signalą retransliuoja į įvairias šios įstaigos vietas, be kita ko, gyvenamąsias patalpas, gali leisti priimti originalią transliaciją tik tose vietose įrengtais televizoriais, kurių skaičius, beje, yra nustatytas ir kurie paprastai yra viename pastate arba pastatų grupėje, sudarančioje vieną įstaigą.

[8] Žr. 2013 m. kovo 7 d. Sprendimą *ITV Broadcasting ir kt.* (C-607/11, EU:C:2013:147, 38 ir 39 punktai). Išskirta mano.

[9] Žr. 2013 m. kovo 7 d. Sprendimą *ITV Broadcasting ir kt.* (C-607/11, EU:C:2013:147, 38 punktas).

[10] Specialaus techninio būdo naudojimas buvo nustatytas, be kita ko, 2013 m. kovo 7 d. Sprendime *ITV Broadcasting ir kt.* (C-607/11, EU:C:2013:147, 26 punktas), 2017 m. kovo 16 d. Sprendime *AKM* (C-138/16, EU:C:2017:218, 26 punktas) ir 2017 m. lapkričio 29 d. Sprendime *VCAST* (C-265/16, EU:C:2017:913).

[11] 1993 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyva 93/83/EEB dėl tam tikrų autorių teisių ir gretutinių teisių taisyklių, taikomų palydoviniam transliavimui ir kabeliniam perdavimui, koordinavimo (OL L 248, 1993, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 134).

[12] 2024 m. balandžio 11 d. Sprendimas *Citadines* (C-723/22, EU:C:2024:289, 26 ir 27 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

25. Taigi, kalbant apie retransliaciją kabeliu, sąvoka „specialus techninis būdas“ apima retransliavimą, vykdomą kabelinių tinklų operatorių, kaip antai aptartų byloje, kurioje priimtas Sprendimas *AKM*[13]. Vis dėlto ši sąvoka neapima paprasto signalo perdavimo iš antenos į televizorius vienoje įstaigoje, nors toks perdavimas taip pat paprastai vyksta kabeliu.

26. Be to, kadangi „specialaus techninio būdo“ ir „naujos visuomenės“ kriterijai yra savarankiški, patenkinus vieną iš jų nebereikia situacijos nagrinėti kito kriterijaus atžvilgiu. Tiesa, kad Sprendime *AKM*[14] Teisingumo Teismas netaikė „specialaus techninio būdo“ kriterijaus, siekdamas konstatuoti, kad viešo paskelbimo nebuvo, motyvuodamas tuo, jog nebuvo patenkintas „naujos visuomenės“ kriterijus. Vis dėlto, kaip teisingai pažymi Komisija, tai buvo išimtinė padėtis, kurioje, vadovaujantis taikytinais nacionalinės teisės aktais, autorių teisių turėtojų leidimas nacionaliniam transliuotojui buvo lygiavertis leidimui šios organizacijos programas retransliuoti kabeliniu ryšiu[15]. Vadinasi, Sprendimu *AKM*[16] galima pagrįsti tik vieną taisyklę, kuri gana akivaizdi: tuo atveju, kai aišku, jog gavėjai davė leidimą tiek pirminiam, tiek antriniam paskelbimui, šio antrinio paskelbimo būdas neturi reikšmės.

27. Taigi į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad radijo ir televizijos signalo perdavimas iš antenos į senelių globos namuose esančius imtuvus nėra skelbimas, vykdomas naudojant specialų techninį būdą, kuris skiriasi nuo naudoto pirminiam transliavimui.

Dėl sąvokos „nauja visuomenė“: trečiasis prejudicinis klausimas

28. Trečiuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad aplinkybė, jog senelių globos namų valdytojas savo palydovine antena priimtas transliacijas kabeline sistema perduoda į šių globos namų kambarius, yra viešas skelbimas, kuris pagal šią nuostatą gali būti vykdomas gavus autorių teisių turėtojų leidimą, nes šis perdavimas skiriamas „naujai visuomenei“, t. y. visuomenės nariams, į kuriuos autorių teisių turėtojai neatsižvelgė suteikdami leidimą vykdyti pradinę transliaciją.

29. Sąvoka „nauja visuomenė“ teisės viešai skelbti kūrinius kontekste pradėta vartoti Sprendime *SGAE*. Byla, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, buvo susijusi su televizijos signalo perdavimu į viešbučio kambarius, t. y. antriniu televizijos programų naudojimu. Tame sprendime „naujos visuomenės“ kriterijaus svarba kvalifikuojant tokį naudojimą kaip viešą skelbimą paaiškinta taip:

„40. Reikia <…> pabrėžti, kad paskelbimas tokiomis aplinkybėmis, kokios yra pagrindinėje byloje <…>, aiškinamas kaip paskelbimas, kai tai daro kita nepradinė transliavimo organizacija. Be to, toks transliavimas skiriamas *kitai visuomenei nei ta, kuriai skirtas pradinis* kūrinio *transliavimas*, tai yra *naujai visuomenei*.

41. <…> autorius, leisdamas transliuoti savo kūrinį, turi omenyje tik *tiesioginius vartotojus*, tai yra turinčius priėmimo aparatus, kurie individualiai arba privačiai ar šeimoje priima programas. <…> [K]adangi šis priėmimas skirtais platesnei auditorijai ir kartais dėl pelno naujai priimančios visuomenės daliai leidžiama klausytis kūrinio ar jį žiūrėti, o programos paskelbimas <…> [yra ne]

[13] 2017 m. kovo 16 d. sprendimas (C-138/16, EU:C:2017:218).

[14] 2017 m. kovo 16 d. sprendimas (C-138/16, EU:C:2017:218).

[15] Žr. 2017 m. kovo 16 d. Sprendimą *AKM* (C-138/16, EU:C:2017:218, 9 ir 28–30 punktai).

[16] 2017 m. kovo 16 d. sprendimas (C-138/16, EU:C:2017:218).

paprastas pačios programos priėmimas, bet nepriklausomas veiksmas, kuriuo transliuojamas kūrinys yra paskelbiamas naujai visuomenei. <…> [A]utorius kontroliuoja šį viešą savo kūrinio atlikimą.

42. Viešbučio klientai sudaro tokią naują visuomenę. Iš esmės transliuojamo kūrinio platinimas šiems klientams per televizorius nėra paprasta techninė priemonė, leidžianti užtikrinti ar pagerinti pradinės programos priėmimą priėmimo zonoje. Atvirkščiai, viešbutis yra įstaiga, kuri, labai gerai žinodama savo elgesio pasekmes, įsikiša suteikdama savo klientams priėjimą prie saugomų kūrinių. Taigi, nesant tokio įsikišimo, jos klientai, esantys paminėtoje zonoje, iš esmės negalėtų matyti transliuojamo kūrinio.“ [17]

30. Pagal įsitvirtinusią formuluotę, „nauja visuomenė“ yra visuomenė, į kurią teisių turėtojai dar neatsižvelgė, kai leido pradinį viešą savo kūrinio paskelbimą [18]. Kaip Sprendime *SGAE* [19] nurodė Teisingumo Teismas, leisdamas transliuoti savo kūrinius autorius turi omenyje tik tiesioginius vartotojus, tai yra turinčius priėmimo imtuvus, kurie individualiai arba privačiai ar šeimoje priima programas.

31. Tokių įstaigų, kaip viešbučiai, kavinės-restoranai ar reabilitacijos centrai, klientų padėtis nėra tokia pati, nes jie transliacijas priima ne kaip imtuvų turėtojai, o kaip paprasti jų naudotojai, ir ne savo privačioje ar šeimos aplinkoje, o viešose vietose. Vadinasi, tokiomis aplinkybėmis aptariamos įstaigos klientai šiomis transliacijomis gali naudotis tik dėl įstaigos valdytojo įsikišimo. Taigi, klientai sudaro papildomą visuomenę, palyginti su ta, į kurią teisių turėtojai atsižvelgė, kai leido pradinį viešą savo kūrinių paskelbimą.

32. Senelių globos namų gyventojų padėtis šiuo klausimu ypatinga.

33. Be abejo, tiesa, kad šių namų valdytojas, puikiai žinodamas savo elgesio pasekmes, įsikiša tam, kad suteiktų prieigą prie saugomų kūrinių savo klientams, kurie be šio įsikišimo negalėtų jais naudotis, bent jau ne šio valdytojo užtikrinamomis sąlygomis.

34. Vis dėlto, jei šia logika būtų remiamasi iki kraštutinumo, visuomenę, į kurią atsižvelgė teisių turėtojai, suteikdami pradinį leidimą, sudarytų tik vienbučių namų, kuriuose įrengtos nuosavos antenos, savininkai. Visais kitais atvejais televizijos signalo priėmimas tam tikru mastu priklauso nuo trečiųjų šalių, t. y. nuomojamų būstų savininkų, daugiabučių namų, kuriuose įrengtos bendros antenos, administratorių ar gretimų kabelinių tinklų operatorių, įsikišimo [20].

35. Pripažinimas, kad visais šiais atvejais būta antrinei visuomenei skirto paskelbimo, prieštarautų tiek Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalies formuluotei, tiek jos esmei, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas. Toks aiškinimas lemtų pernelyg didelę kompensaciją autorių teisių turėtojams, kurie už faktiškai tai pačiai publikai skirtą ir tomis pačiomis techninėmis sąlygomis vykdytą transliaciją gautų dvigubą atlygį: pirmiausia – iš transliuojančiųjų organizacijų, paskui – iš subjektų, atsakingų už antrinį transliavimą.

[17] Sprendimas *SGAE*, 40–42 punktai. Išskirta mano.

[18] Šiuo klausimu žr. Sprendimą *GEMA* (43 punktas).

[19] Žr. šios išvados 29 punkte cituojamą šio sprendimo 41 punktą.

[20] Kaip nutiko byloje, kurioje priimtas 2017 m. kovo 16 d. Sprendimas *AKM* (C-138/16, EU:C:2017:218), nagrinėto tinklo atveju.

36. Iš to, mano nuomone, darytina išvada, kad analizėje nederėtų sutelkti dėmesio tik į naudotojo, kuris suteikia prieigą prie pradinių transliacijų, vaidmenį: taip pat reikia atsižvelgti į statusą, kurį turėdami tiksliniai gavėjai įgyja šią prieigą, kad būtų galima nustatyti, ar jie iš tiesų yra nauja visuomenė.

37. Žvelgiant iš šio taško, mano nuomone, senelių globos namų gyventojai turi būti laikomi tiesioginiais pradinių transliacijų naudotojais, kaip tai suprantama pagal Sprendimo *SGAE* 41 punktą. Kaip buvo nustatyta, iš nutarties pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje minimi asmenys iš principo deklaruoja savo gyvenamąją vietą šiuose namuose, ketindami praleisti juose visą likusį gyvenimą. Kadangi turi nuolatinių gyventojų statusą, jie turi būti laikomi ten įrengtų imtuvų[21], kuriais jų privačioje aplinkoje priimamos transliacijos, turėtojais.

38. Senelių globos namams būdinga tai, kad jų gyventojai dėl savo amžiaus nėra visiškai savarankiški ir daugeliu kasdienio gyvenimo aspektų priklauso nuo šių namų valdytojo teikiamų paslaugų. Beje, tai yra pagrindinė priežastis, dėl kurios jie nusprendžia įsikurti būtent ten. Šios paslaugos apima ne tik priežiūrą, bet ir daugelį kasdienio gyvenimo paslaugų. Viena iš jų yra prieigos prie radijo ir televizijos signalo suteikimas naudojant įstaigai priklausančią įrangą. Atsižvelgiant į tai, kad šie gyventojai yra tiesioginiai pirminės transliacijos naudotojai, šis suteikimas turi būti laikomas ne antriniu visuomenės informavimu, o tik technine priemone, kuria užtikrinamas šios pirminės transliacijos priėmimas jos priėmimo zonoje, kaip tai suprantama pagal Sprendimo SGAE 42 punktą.

39. Šis samprotavimas atitinka Sprendimo *GEMA* 45 punkte Teisingumo Teismo suformuluotą išlygą, kad tuo atveju, kai televizijos ir radijo laidų priėmimo įranga teikiama gyvenamųjų patalpų nuomininkams išnuomotuose butuose, pastarieji neturėtų būti laikomi „nauja visuomene“, taigi, toks teikimas nesietinas su išimtine teise į viešą skelbimą. Šiuo klausimu nesutinku su GEMA argumentu, kad ši situacija nepalyginama su nagrinėjamąja šioje byloje, nes, pasak GEMA, nuomojamo būsto savininkas tik suteikia šį būstą nuomininkui, o senelių globos namų valdytojas pats teikia jiems visas reikiamas paslaugas. Abiem atvejais, kai paslaugos, kurią sudaro prieigos prie radijo ir televizijos transliacijų suteikimas, gavėjais laikomi imtuvų, kuriais šios transliacijos priimamos privačioje aplinkoje, turėtojais, ši paslauga nėra viešas skelbimas. Tokios aplinkybės, kaip kitos paslaugos, kurias galbūt teikė tas pats paslaugų teikėjas, nagrinėjamu atveju nėra reikšmingos.

40. Taigi reikia manyti, kad senelių globos namų gyventojai nesudaro naujos visuomenės, į kurią autorių teisių turėtojai neatsižvelgė, kai suteikė leidimą jų kūrinių pirminiam viešam paskelbimui transliacijos forma. Vadinasi, šių senelių globos namų valdytojo vykdomas šių kūrinių retransliavimas minėtų globos namų gyventojams nesietinas su viešo skelbimo sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį, taigi, jam netaikoma minėtų teisių turėtojų išimtinė teisė.

41. Šios išvados nepaneigia GEMA argumentas, kad jos tarifuose numatoma, jog autorinį atlyginimą moka, be kita ko, senelių globos namų valdytojai, todėl šių valdytojų vykdomas skelbimas šių globos namų gyventojams negali būti laikomas atitinkančiu transliuotojams suteiktą leidimą. Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalies, kuri yra šios bylos nagrinėjimo dalykas,

[21] Mano nuomone, taip yra nepriklausomai nuo to, ar šie imtuvai priklauso jiems, ar juos jiems suteikė įstaigos valdytojas.

aiškinimas yra susijęs su materialine viešo paskelbimo teisės taikymo sritimi ir negali priklausyti nuo minėtos teisės kolektyvinio administravimo praktikos; atvirkščiai, ši privalo būti pritaikyta prie tokio aiškinimo.

42. Tai, kad senelių globos namų valdytojo veikla siekiama pelno, taip pat neturi jokios įtakos jo veiksmų kvalifikavimui autorių teisių požiūriu. Aišku, kad mokesčiai už apgyvendinimą, kuriuos šių globos namų gyventojai moka šiam valdytojui, be kita ko, apima radijo ir televizijos signalo teikimą. Vis dėlto tokiu atveju šie mokesčiai turi būti laikomi atlygiu už paslaugą, kurią sudaro galimybė šiems gyventojams priimti pirmines transliacijas, ir jų apmokėjimas nepaverčia šios paslaugos savarankišku šių transliacijų naudojimu.

43. Be to, išvada, kad senelių globos namų gyventojai nėra nauja visuomenė, kuriai skirtas šios gyvenamosios vietos valdytojo paskelbimas, mano nuomone, turi būti taikoma ne tik gyventojų individualiuose kambariuose įrengtiems televizoriams, kurie aiškiai įvardyti prejudiciniuose klausimuose, bet ir televizoriams, įrengtiems bendro naudojimo patalpose, kaip antai valgomuosiuose ar poilsio kambariuose. Nors dėl senelių globos namų specifikos [22] tam tikra gyventojų veikla, kaip antai valgymas ar laisvalaikio leidimas, vyksta bendrai, ši veikla vis tiek priskiriama jų privačiam gyvenimui. Manyti, kad ši privati sritis apima tik individualius kambarius, man atrodo ne tik nepriimtina aksiologiniu požiūriu, bet ir tiesiog faktiškai klaidinga: atsižvelgiant į specifinę senelių globos namų situaciją, bendrosios patalpos iš tikrųjų yra gyventojų privačios aplinkos tąsa.

Atsakymas į klausimus

44. Pagal suformuotą jurisprudenciją tam, kad antrinis skelbimas būtų laikomas „viešu skelbimu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį, jis turi būti atliekamas specialiu techniniu būdu arba, jei tai neįmanoma, turi būti skirtas naujai visuomenei [23]. Esant tokiai situacijai, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, netenkinamas nė vienas iš šių dviejų kriterijų. Taigi, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad senelių globos namų valdytojas nevykdo viešo skelbimo, kai nuosavu palydoviniu imtuvu priimtas televizijos ir radijo programas savo kabeliniu tinklu retransliuoja į globos namų gyventojų kambariuose esančias televizijos ir radijo jungtis, kai ši retransliacija yra vienalaikė, visos apimties ir tiksli.

Papildomai: dėl pirmojo prejudicinio klausimo

45. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar senelių globos namų gyventojai yra visuomenė, kuriai skirtas šių globos namų valdytojo pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis vykdomas skelbimas. Jei Teisingumo Teismas laikytųsi mano pasiūlyto atsakymo į antrąjį ir trečiąjį klausimus, pirmasis klausimas taptų neaktualus, nes nagrinėjamas valdytojo elgesys turėtų būti analizuojamas veikiau kaip techninė priemonė, leidžianti daliai visuomenės, kuriai skirta ši transliacija, priimti pirminę transliaciją. Taigi pirmąjį klausimą išnagrinėsiu tik papildomai – tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nesivadovautų mano pasiūlymu.

[22] Žr. šios išvados 38 punktą.

[23] Žr. neseniai priimtą Sprendimą *GEMA* (43 punktas). Pirminio skelbimo atveju šie kriterijai yra nesvarbūs, nes, pirma, visuomenė, kuriai skirtas toks skelbimas, yra pirmoji tikslinė visuomenė, taigi, savaime „nauja“ visuomenė, ir, antra, naudojamas techninis būdas neturi reikšmės.

46. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonės susijusios su tuo, kad *Oberlandesgericht Zweibrücken* (Cveibriukeno aukštesnysis apygardos teismas) savo sprendime dėl apeliacinio skundo pagrindinėje byloje nusprendė, kad nagrinėjamas paskelbimas buvo skirtas ne visuomenei, o privačiai asmenų grupei [24]. Vis dėlto man atrodo, kad šis apeliacinės instancijos teismo vertinimas yra klaidingas.

47. Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją sąvoka „viešas“ apima neribotą potencialių adresatų skaičių, be to, omenyje turimas pakankamai didelis asmenų skaičius. Taigi, ši sąvoka apima tam tikrą *de minimis* ribą, vadinasi, į ją neįtraukiamas labai mažas ar net nedidelis skaičius atitinkamų asmenų [25].

48. Šiomis aplinkybėmis pagrindinėje byloje neginčijama, kad atsakovės ir kitos kasacinio proceso šalies valdomų senelių globos namų gyventojai sudaro pakankamai didelę asmenų grupę, viršijančią *de minimis* ribą. Kita vertus, neaišku, ar jie turi būti laikomi neapibrėžtais asmenimis, ar, atvirkščiai, privačia grupe, turint omenyje, viena vertus, šios asmenų grupės santykinį pastovumą ir, kita vertus, ryšius, kuriuos jie galėjo užmegzti tarpusavyje, gyvendami aptariamuose globos namuose.

49. Šiuo klausimu dėl neapibrėžto visuomenės narių pobūdžio Teisingumo Teismas nusprendė, kad tai yra „asmenys apskritai, t. y. neapsiribojant atskirais privačiai grupei priklausančiais asmenimis“ [26]. Taigi, visuomenė apibrėžiama kaip sąvoka, priešinga privačiai grupei, tokiomis aplinkybėmis, kai, skelbiant autorių teisių saugomus kūrinius, privačiai grupei nepriklausantys asmenys turi būti pripažįstami visuomene.

50. Vis dėlto Teisingumo Teismas to aiškiai nepasakė, bet nuo šio priešpriešos neatsiejama tai, jog tam, kad paskelbimas nebūtų laikomas skirtu tam tikrai visuomenei ir taip būtų išvengta išimtinių autorių teisių taikymo, šį paskelbimą vykdantis asmuo turi priklausyti aptariamai privačiai grupei. Tik įvykdžius šią sąlygą galima laikyti, kad paskelbimas skirtas privačiai grupei, t. y. asmens, kuris inicijavo paskelbimą, grupei (dar vadinamai „privačiu ratu“ arba „šeimos ratu“) [27].

51. Kita vertus, kai asmenys, kuriems skiriamas skelbimas, nepriklauso skelbimą pateikusio asmens privačiam ratui, to asmens požiūriu, jie yra visuomenė, nors tarpusavyje gali sudaryti privačią grupę. Tokiu atveju paskelbimas skiriamas visuomenei.

52. Ši situacija tiksliai atitinka tokių senelių globos namų, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, situaciją. Nors gyventojai *tarpusavyje* gali sudaryti privačią grupę, tai neturi reikšmės šios bylos dalykui, nes jų santykiai su šių namų valdytoju, t. y. asmeniu, vykdančiu ginčijamą skelbimą, yra ne privatūs, o komerciniai santykiai tarp paslaugų teikėjo ir jo klientų. Taigi, kalbant apie teisę skelbti informaciją visuomenei, šie gyventojai gali būti laikomi visuomene, kuriai skiriamas nagrinėjamų globos namų valdytojo skelbimas.

[24] Žr. šios išvados 9 punktą.

[25] Žr. neseniai priimtą Sprendimą *GEMA* (38 ir 39 punktai).

[26] 2012 m. kovo 15 d. Sprendimas *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140, 85 punktas).

[27] Viename Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos dokumente teigiama: „<…> Akivaizdu, kad būdvardis „viešas“ yra būdvardžio „privatus“ antonimas, taigi, tai, kas negali būti apibūdinama kaip „privatu“, turėtų būti apibūdinama kaip „vieša“. Panašiai galima laikytis nuomonės, kad terminas „visuomenė“ gali būti laikomas priešingu terminui „privati aplinka“, kitaip tariant, kad jis reiškia asmenis, nepriklausančius naudotojo aplinkai. <…> [A]trodo, kad vyrauja nuomonė, jog „viešas“ naudojimas ir „visuomenei“ skirti veiksmai turi būti suprantami kaip visi naudojimo būdai ir veiksmai, peržengiantys asmens šeimos ir artimiausios aplinkos ribas“ (Ficsor, M., *Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO*, PINO, Ženeva, 2003, p. 70 ir 71).

53. Žinoma, tiesa, kad Sprendime *SCF*[28] Teisingumo Teismas odontologijos kabineto pacientų nepripažino visuomene. Vis dėlto toje byloje prašyta išaiškinti ne Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį, o Direktyvos 92/100/EEB[29] 8 straipsnio 2 dalį; joje įtvirtinta ne išimtinė teisė leisti arba uždrausti, o kompensacinio pobūdžio teisė, susijusi su fonogramų viešu paskelbimu, t. y. visiškai ekonominio pobūdžio teisė. Nustatęs, kad šiomis dviem teisėmis siekiama iš dalies skirtingų tikslų[30], Teisingumo Teismas galėjo lemiamais pripažinti specialius konkrečius kriterijus, be kita ko, susijusius su skelbimo adresatų imlumu ir beveik privačiu grupės, kurią sudaro odontologijos kabineto pacientai, pobūdžiu[31]. Vis dėlto šis sprendimas neturi jokios įtakos Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalies aiškinimui[32].

54. Darytina išvada, kad, jei paskelbimas, kurį radijo ir televizijos signalo retransliavimo forma vykdo senelių globos namų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, valdytojas, turėtų būti laikomas viešu paskelbimu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį, šių globos namų gyventojai galėtų būti laikomi visuomene, kuriai skirtas šis paskelbimas.

Išvada

55. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus:

2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 3 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

senelių globos namų valdytojas nevykdo viešo paskelbimo, kai nuosavu palydoviniu imtuvu priimtas televizijos ir radijo programas savo kabeliniu tinklu retransliuoja į globos namų gyventojų kambariuose esančias televizijos ir radijo jungtis, kai ši retransliacija yra vienalaikė, visos apimties ir tiksli.

[28] 2012 m. kovo 15 d. sprendimas (C-135/10, EU:C:2012:140).

[29] 1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyva dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 346, 1992, p. 61; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 120).

[30] 2012 m. kovo 15 d. Sprendimas *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140, 74 punktas).

[31] 2012 m. kovo 15 d. Sprendimas *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140, 91, 95, 96 ir 98 punktai).

[32] Šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimą *OSA* (C-351/12, EU:C:2014:110, 35 punktas).